

Motion till riksdagen 2006/07:N9

av **Kent Persson m.fl. (v)**
med anledning av prop. 2006/07:57

Försäljning av vissa statligt ägda företag

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:57 Försäljning av vissa statligt ägda företag.
2. Riksdagen beslutar återkalla vilande utförsäljningsbemyndiganden för tre av företagen (Nordea, Telia Sonera och OMX).
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen före ett eventuellt försäljningsbeslut av statligt företag skriftligen informerar riksdagen om den planerade försäljningen och vilka alternativ som värderats, samt om de sakliga grunderna för planerat beslut.

2 Bra med statligt företagande

Myndigheter och statliga företag, utan kortsiktiga vinstintressen, kan vara effektiva verktyg för en långsiktigt hållbar tillväxt. Statliga företag kan gå i spetsen för teknisk utveckling, konkurrens och näringslivsutveckling. Statliga företag kan vara pådrivande när det gäller miljö, socialt ansvar och jämställdhet. Statliga företag kan äga monopol och ändå bedriva en rättvis prissättning. Statliga företag kan vara drivkraften för strukturomvandling i samhället. Statliga företag ger makt och politisk insyn, som är nödvändigt för att korrigera marknadsimplikationer. Statliga företag stärker demokratin genom ökat ekonomiskt inflytande i näringslivet – de är annars undantagna från den demokratiska principen.

Statliga företag har historiskt spelat en avgörande roll som välståndsskapare och motor för utvecklingen av Sveriges näringsliv. Utan en aktiv samverkan mellan stat och näringsliv hade vi inte haft så många internationellt konkurrenskraftiga företag som står för ett stort exportvärde. För att säkra en fungerande konkurrens på olika marknader och klara långsiktiga uppgifter,

Fel! Okänt namn på

som uppbyggnad av ett hållbart energisystem, minska utsläppen av växthusgaser och bygga en effektiv infrastruktur för IT behöver vi fortsatt statliga företag och myndigheter.

Vänsterpartiet avvisar regeringens planer på utförsäljning av statliga företag och föreslår att riksdagen avslår regeringens proposition 2006/07:57 För-säljning av vissa statligt ägda företag.

3 Inga hållbara motiv för en utförsäljning

I propositionen anges huvudmotivet för en utförsäljning vara ”att skapa förut-sättningar för fler jobb och växande företag”. Eftersom inget underlag presenterats som belägger att så blir fallet, förlorar argumentet trovärdighet.

Regeringens återkommande motiv för utförsäljningen är att intäkterna ska användas till att amortera av statskulden. Inom OECD är Sverige ett av få länder som har offentliga nettotillgångar istället för skulder. Detta gynnsamma ekonomiska skuldläge samt de starka offentliga finanserna kan inte på något sätt motivera att statliga företag ska säljas. Tvärtom framstår det som en mycket dålig affär för ägarna, svenska folket. Utförsäljning av statliga företag, Telia Sonera, SBAB, Nordbanken, Vin & Sprit, Vasakronan och OMX är en åtgärd som riskerar att kosta svenska folket 10 miljarder kronor per år eller 1 000 kr per person och år för all framtid.

Regeringens talesman har i olika sammanhang försökt att motivera en utförsäljning av statliga företag. De framförda argumenten är inte hållbara enligt Vänsterpartiet.

- ? Argumentet att renodla statens roll. Staten ska enligt detta argument inte äga några företag. Detta måste uppfattas som ett mycket konservativt politiskt ställningstagande då till och med marknadsekonomer anser att statligt företagsägande bl.a. är önskvärt för naturliga monopol, exempelvis av el-, tele-, vatten- och elnät.
- ? Argumentet att sprida ägandet. Detta är nu inte aktuellt då regeringen avser att sälja till köpare som betalar mest.
- ? Argumentet att skapa mer livskraftiga företag. Då aktuella företag har högre avkastning än genomsnittet inom näringslivet håller inte argumentet.
- ? Argumentet att skapa utrymme för nödvändiga investeringar i aktuella företag. Ett konstigt argument då statsägda företag har bättre förutsättningar än andra att vid behov kunna låna kapital.

Utförsäljningen har inte heller något stöd bland väljarna. I en Sifundersökning som presenteras av Göteborgs-Posten får försäljningen bara stöd från 33 procent av 1 000 tillfrågade personer. 44 procent anser att den planerade försäljningen är dålig, medan 24 procent inte vet vad de tycker.

Vänsterpartiet saknar helt förtroende för regeringens politik i stort och särskilt när det gäller synen på och hanteringen av statliga företag, folkets egendom. Riksdagen bör tillkännage för regeringen som sin mening att vilande

utförsäljningsbemyndiganden för tre av företagen (Nordea, Telia Sonera och OMX) ska upphöra.

4 Särskilda skäl att behålla ägandet

Regeringen anger i propositionen att staten bör kvarstå som ägare då det finns särskilda skäl för detta. Vi anser att förutom redan redovisade motiv även andra skäl finns att inte sälja statliga företag.

Ingen ifrågasätter att Sveriges Bostadsfinansieringsaktiebolag, SBAB, har klarat sitt uppdrag att bidra till konkurrens på bolånemarknaden och att deras prispressarstrategi har varit mycket framgångsrik. I dag har SBAB 250 000 kunder. Företaget har vuxit mycket starkt och verkar under marknadsmässiga villkor. Bedömningar pekar på att SBAB prispressat räntemarginalen på de svenska bolånen med upp till 0,4 procentenheter, vilket indikerar en årlig besparing för Sveriges låntagare i storleksordningen 4 miljarder kronor. SBAB har tagit bort det särskilda bostadsrätts- och topplånetillägget som gör att många familjer kunnat minska sina räntekostnader med 1 000 kr per månad. En utförsäljning minskar konkurrensen och motverkar regeringens mål att öka konkurrensen.

Telia Sonera AB har varit och är fortsatt ett viktigt företag för samhällsutvecklingen. Det fasta telenätet är en strategisk del i dagens och framtidens infrastruktur. En privatisering av "kopparnätet", där staten helt fränsäger sig möjligheten till insyn och påverkan, kan innebära att Sverige förlorar konkurrenskraft samtidigt som allas rätt till fast telefoni och bredband blir historia. Det fasta telefonnätet är en central del i samhällets infrastruktur och utgör ett naturligt monopol. Ett helt privatägt "kopparnät" innebär sannolikt såväl sämre konkurrens som högre priser för bredbands- och teletjänster. Vänsterpartiet anser att naturliga monopol ska ägas av offentliga organ.

Vänsterpartiet anser att samhället ska behålla sitt ägande i Nordea Bank AB och därmed möjligheten att bedriva en aktiv ägarroll.

Vasakronan AB, före detta Byggnadsstyrelsen, är en del av det svenska folkets förmögenhet – ett välskött företag, som ger god avkastning till statskassan. En bidragande faktor till detta är att närmare 40 procent av hyresintäkterna kommer från statliga myndigheter. Vänsterpartiet anser att det varken är företags- eller samhällsekonomiskt motiverat att sälja ut fastigheter man själv brukar.

Vänsterpartiet är mycket kritiskt till tanken att sälja ut det statliga bolaget Vin & Sprit AB. Vänsterpartiet menar att det är ytterst betydelsefullt för de folkhälsopolitiska målen att staten har en god kontroll över alkoholmarknaden. Vänsterpartiet menar att staten i högre utsträckning genom ägardirektiv borde styra Vin & Sprits verksamhet utifrån de folkhälsopolitiska målsättningarna. Vin & Sprit bör av dessa skäl fortsätta att vara i statlig ägo. Skulle Vin & Sprit säljas blir det med stor sannolikhet till utlandet och det kan då befaras att en eventuell flyttning av tillverkningen kan få mycket stora konse-

Fel! Okänt namn på

kvenser för lantbruket, men även för sysselsättningen i Kristianstads kommun.

Det är inte ekonomiskt försvarbart att sälja lönsamma och väl fungerande statliga företag, som ger betydelsefulla bidrag till statskassan. Det är också viktigt att framhålla att det är medborgarnas bolag, dvs. bolag som alla svenskar äger gemensamt. Regeringen har som ägarföreträdare ett stort ansvar för att sköta förvaltningen av de statliga företagen på ett långsiktigt och professionellt sätt.

5 Om det händer

Själva försäljningen kan enligt regeringen ske på olika sätt. Riksdagen bör begära att regeringen före ett försäljningsbeslut skriftligen informerar riksdagen om den planerade försäljningen och vilka alternativ som värderats, samt om de bärande argumenten för planerat beslut. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 19 mars 2007

Kent Persson (v)

Ulla Andersson (v)

Jacob Johnson (v)

Gunilla Wahlén (v)

Wiwi-Anne Johansson (v)

Peter Pedersen (v)